

Fiskeridirektoratet

mailto:postmottak@nfd.dep.no <https://www.fiskeridir.no/Om-oss/kontakt-oss/edialog>

Vår ref:

Deres ref: saksnummer
23/5184

Bergen/Oslo den: 24.05.2023

Høring - Forslag til utredningsprogram for havbruk til havs. Områdene Norskerenna sør, Frøyabanken nord og Trænabanken

Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) og Norske Lakseelver (NL) viser til høringskriv av 12.04.23, og ønsker å benytte anledningen til å komme med en uttalelse her.

Generelt

Det er godt dokumentert at rømt laks fra akvakultur har en stor negativ påvirkning på ville bestander av laks. Senest høsten 2022 rømte flere titusen laks fra et anlegg ved Vadheim i Sognefjorden, og den rømte fisken ble raskt registrert i store antall i nærliggende elver.

Med begrunnelse i et mangelfullt kunnskapsgrunnlag om påvirkning på vill laksefisk fra havbruk til havs (HTH), er NJFF og NL meget skeptiske til at det åpnes for HTH. Både vær- og strømforholdene langs norskekysten er til tider ekstremt krevende. I områdene som vurderes for HTH er forholdene betydelig røffere. Oppdrettsselskapene evner ikke å drive oppdrett av laks i norske fjorder og i kystnære områder uten at det hvert år skjer et stort antall rømmingshendelser. Dette tilsier at rømming også vil forekomme ved HTH, og kanskje i enda større omfang. Tidligere forsøk med oppdrett i mer eksponerte farvann enn i fjordene, men likevel innaskjærs, har medført rømminger. Her tenker vi konkret på Salmars Havmerd (Ocean Farm 1) ved Frohavet ved Frøya, som hadde to rømmingsepisoder i løpet av tre år. Den siste rømmingen i 2020 skyldtes ifølge Fiskeridirektoratet en skade i sammenføyningen mellom not og konstruksjon. Skaden var ca. 6,3 meter lang, med et par partier der innfestningen fortsatt hang igjen.

NJFF og NL frykter at faren for anleggshavarier ved HTH vil være betydelig større enn ved kystnært oppdrett. I tillegg vil det være svært vanskelig å gjenfange fisk som rømmer langt til havs, og det er trolig at rømt fisk her vil spre seg over store geografiske områder og påvirke mange vassdrag negativt. Akvakulturloven § 13 slår fast opprydnings- og gjenfangstplikt ved rømming for den som driver akvakultur. En rømming fra et HTH-anlegg i forbindelse med uvær og storm vil gjøre opprydningsarbeidet svært krevende. I en slik situasjon vil det være tilnærmet umulig å drive gjenfangst, og rømt fisk vil kunne spre seg uhindret.

Basert på Salmars søknad om klarering av lokalitet til havs, der selskapet søkte om 19 000 tonn maksimalt tillat biomasse (MTB) i konseptet Smart FishFarm¹, kan det forventes at HTH-anlegg vil inneholde langt flere fisk per enhet enn dagens anlegg. Dette vil ytterligere forverre situasjonen ved rømminger fra slike anlegg.

Utover dette er organisasjonene sterkt bekymret for spredning av lakselus fra HTH-anlegg. Så fremt ikke det flyttes biomasse ut fra fjordene og til HTH-anlegg, vil åpenbart sistnevnte ytterligere bidra til smitte av lakselus til vill anadrom fisk. Ved HTH risikerer man smitte av lakselus til utvandrende vill laksesmolt som har kommet seg forbi «lusebeltet» inne i fjordene og ved kysten.

I et nytt regelverk for akvakultur bør regjeringen sterkt vurdere krav om fysisk skille mellom oppdrettsfisk og omliggende miljø. Dette kravet bør også ligge til grunn i det videre utredningsarbeidet som må gjennomføres før HTH kan bli en realitet. Her har forskningsmiljøene et stort og viktig FOU-arbeid å gjøre, og myndighetene må sette av midler, samt vise tålmodighet i den videre utredningen av HTH.

I utviklingen av et teknisk regelverk til HTH må regjeringen stille tydelige krav om null sannsynlighet for rømming, og null utslipp av lakselusegg og/eller lakseluslarver fra HTH-anlegg.

Våre innspill til forslag til utredningsprogram for HTH

NJFF og NL er særlig opptatt av den delen av forslaget som omhandler forholdet til vill laksefisk, kapitlene 4.1.2 *Særlig om villaksens vandringsruter*, og 4.1.3 *Særlig om smittespredning* i den generelle delen av rapporten, samt kapitlene 2.1.4 *Smittespredning* og 2.1.5 *Rømming* i hver av de tre delrapportene for de tre ulike havområdene “Norskerenna sør”, “Frøyabanken nord” og “Trænabanken”

I høringsnotatet finner vi følgende på side 5: «Det følger av bestillingen at departementet er av den oppfatning at behov for fysiske befaringer og innsamling av nye måledata først vil være aktuelt ved prosjektspesifikke konsekvensvurderinger».

Vi finner følgende i avsnitt 4.1.2 *Særlig om villaksens vandringsruter*; «I. Eksisterende kunnskap om villaksens vandringsruter i og omkring utredningsområdene skal sammenstilles og vurderes. Utvandring av laksesmolt innenfor influensområdet skal modelleres basert på eksisterende data. Det skal redegjøres for valg av modell. Det skal videre pekes på hvor det er behov for mer data for å forbedre og validere modellen(e)».

NJFF og NL mener tvert imot at det er et stort behov for nye data og mer kunnskap allerede i denne utredningsrunden. Dette gjelder i særdeleshet behovet for en kartlegging av villaksmoltens vandringsruter i forhold til de tre planlagte områdene for HTH. Hvor laksesmolt fra norske elver vandrer etter at den har forlatt fjordene er i dag i prinsippet ukjent.

I forhold til Norskerenna sør er det for øvrig ikke usannsynlig at området ligger i utvandningsruta for laksesmolt både fra danske og svenske elver. Så langt vi kan se er ikke

---

¹ [Soknad-klarering-lokalitet-Norskehavet.pdf](#)

denne høringen sendt til relevante svenske eller danske myndigheter. I et intervju med NRK den 12. desember 2022 sa lakseforsker Vidar Wennevik fra Havforskningsinstituttet følgende: «Potensielt passerer laks frå vestkysten av Sverige, frå Danmark, og frå elvar på austsida av Storbritannia. Meir kunnskap er viktig, slik at ein kan plassera områda for oppdrett til havs utanfor dei viktigaste vandringsrutene.»

Det er også sannsynlig at Norskerenna sør ligger i eller nær utvandningsruta for smolten fra norske elver på Sør- og Østlandet. Alt dette tilsier at det er et stort behov for å kartlegge smoltens vandringsruter allerede nå, før man på et senere tidspunkt eventuelt skal konsekvensvurdere konkrete prosjekter i de tre områdene.

Også i områdene rundt Frøyabanken nord er villsmoltens vandringsrute ukjent. I fjordene innenfor dette området ligger Norges viktigste og mest produktive områder for villlaks. Oppdrett i Produksjonsområde 6 (Nordmøre og Sør-Trøndelag) ble i 2022 vurdert til å ha moderat lakseluspåvirkning på vill laksesmolt. Det vil si at gjennomsnittlig lakseluspåført dødelighet på den ville laksesmolten under utvandring lå mellom 10 og 30%. HTH utenfor dette området kan føre til ytterligere lakseluspåført dødelighet på den ville laksesmolten.

Flere av elvene i Trondheimsfjorden er også påvirket genetisk fra rømt laks, og har moderat eller dårlig genetisk integritet, se

<https://vitenskapsradet.no/VurderingAvEnkeltbestander/#/map>.

Flere av elvene som munner ut i Trondheimsfjorden er store vassdrag, der det vil være vanskelig å gjennomføre en effektiv utfisking av rømt laks. Dette gjelder kjente nasjonale laksevassdrag som Orkla, Gaula, Nidelva og Stjørdalselva. I tillegg finner vi Namsen like nord for Trondheimsfjorden. Også dette er et nasjonalt laksevassdrag. Det er som nevnt grunn til å anta at en rømming fra HTH-anlegg vil innebære betydelig større antall fisk enn ved rømminger fra tradisjonelle oppdrettsanlegg langs kysten.

NJFF og NL mener derfor at det må utredes hvordan, og ikke minst om det er mulig å sikre seg mot at det skjer rømminger fra HTH-anlegg, både på Frøyabanken nord og i de to andre foreslåtte områdene, før man går videre med utredning av HTH. Rømmer fisken først fra et HTH-anlegg vil det trolig være tilnærmet umulig å gjenfange den.

Utredningsområdet Trænabanken er særdeles stort i omfang, med et areal på hele 4.698 km², omtrent dobbelt så stort som Frøyabanken nord og om lag ti ganger større enn Norskerenna sør. Området Trænabanken er større i areal enn flere av våre fylker.

Risikorapporten fra Havforskningsinstituttet viser at det allerede er høy risiko for innkryssing av rømt oppdrettslaks blant annet i de tre produksjonsområdene som ligger nærmest Trænabanken:

- Produksjonsområde 7, Nord-Trøndelag til Bindal, som samlet sett også har høy risiko knyttet til negative effekter på beitende sjøørret, som følge av lakselusmitte fra oppdrett.
- Produksjonsområde 8, Helgeland til Bodø
- Produksjonsområde 9, Vestfjorden til Vesterålen

NJFF og NL mener dette bør tilsa at utredningsområdet Trænabanken reduseres sterkt i omfang, eller helst, tas ut av den videre plan- og utredningsprosessen.

Norges Jeger-
og Fiskerforbund

NORSKE
LAKSEELVER

Konklusjon

NJFF og NL ber Fiskeridirektoratet og andre relevante myndigheter om å lytte til rådene fra forskerne som sier at mer kunnskap om villaksen vandringer er nødvendig før man går videre med konsekvensvurderingene for HTH. Våre organisasjoner ber også om at risikoen for uønskede hendelser som rømming og spredning av lakselus og andre patogener fra HTH-anlegg utredes nærmere før man går videre med konsekvensvurderingene.

Vennlig hilsen

Siri Parmann
Fagsjef
Norges Jeger- og Fiskerforbund

Torfinn Evensen
Generalsekretær
Norske Lakseelver